

בְּלִיָּא אַתְּאָפֶל כָּל מַאי דְאַשְׁתָּאָר, כְּמָה דְאַתָּ אָמַר עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזֻבַּח כָּל הַלֵּילָה. דְּכַד עָאֵל לִילְיָא, כָּל אֵינוֹן גְּרַדְיֵי נִימוּסִין מִשְׁתַּפְּחִין, וְאֶזְלִין וְשִׁלְטִין בְּכָל אֵינוֹן אָמוּרִין (דף טו ע"ב) וּפְדָרִין, וְכִלְהוּ מִתְּאָפְלִי, וּמְנַהוֹן אֶתְזֻנוֹן כָּל אֵינוֹן גְּרַדְיֵי נִימוּסִין, וְאֵינוֹן חוּלְקָא דִּילְהוֹן לְאִיתְזָנָא, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלְטוּן, וְלֹא יִתְקַרְבוּן לְגוֹ קוּדְשָׁא. וְיִתְפָּרֵשׁ בַּר נֶשׁ מַהֵהוּא סְטָרָא, וְיִתְדַבֵּק בְּרַעוּתָא עֵילְאָה, וּכְדִין שְׂבִיק לֵיהּ מְאָרִיָּה לְהֵהוּא בַּר נֶשׁ, וְכִהְנָא מְכַפֵּר עֲלֵיהּ, דְּכֵתִיב (ויקרא ד כו) וְכַפֵּר עָלָיו וְכַפֵּר עָלָיו הַפֶּהן מִחֻטְאָתוֹ.

פְּרֻשְׁתָּ אַחֲרֵי

מִדְרַשׁ הַנְּעֻלָּם

בֵּא וּרְאֵה, בְּשַׁעָה שְׁנִבְרָאוּ, הִתְלַבְּשׁוּ בְּדִיוֹקָן קְדוֹשׁ עֲלִיוֹן שֶׁל אוֹר, בְּגִין הָעֵדָן שְׁלֹמְעֵלָה, וּבְדִיוֹקָן קְדוֹשׁ אַחֵר בְּגִין הָעֵדָן שְׁלֹמְטָה, וְנִתְּנָו לָהֶם נִחְלָה הָעֲלִיּוֹנָה. וְנִתְּנָו לָהֶם חֵלֶק עֲלִיוֹן. וְאַחֵר שְׁנִתְּנָו לָהֶם אֶת זֶה, אָמַר לָהֶם הַמֶּלֶךְ: בֵּא הִזְמִן שְׁתַּצְאוּ, שְׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר שְׁתַּצְאוּ מִכָּאָן.

תְּמַהוּ, וְאָמְרוּ: לָאָן? אָמְרוּ לָהֶם שְׁנֵי הַמֶּלְאָכִים: הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר (בראשית יב) לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ וּמִמּוֹלְדֶתְךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ. מֵאַרְצֶךָ - זֶה גֵן הָעֵדָן שְׁלֹמְטָה. וּמִבֵּית אָבִיךָ - זֶה גֵן הָעֵדָן שְׁלֹמְעֵלָה. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ - זֶה הָאָרֶץ הַחֲשׂוּכָה הַשְּׁפֵלָה.

וְהָרְאוּ לוֹ כָּל גֵּן הָעֵדָן, וְהָרְאוּ לוֹ הַיְכָלוֹת וּבֵתִים, מְדוּרִים עֲלִיוֹנִים, וְכַמָּה הַיְכָלוֹת נְכֻסְפִים, וְכַמָּה בֵתִים, וְכַמָּה מְדוּרִים, וְכַמָּה דְרָגוֹת, וְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק שֵׁישׁ לוֹ לְצַדִּיק בְּפָנָיו עֲצָמוֹ.

לוֹ לְצַדִּיק בְּפָנָיו עֲצָמוֹ.

בְּלִיָּא אַתְּאָפֶל כָּל מַאי דְאַשְׁתָּאָר, כְּמָה דְאַתָּ אָמַר עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזֻבַּח כָּל הַלֵּילָה. דְּכַד עָאֵל לִילְיָא, כָּל אֵינוֹן גְּרַדְיֵי נִימוּסִין מִשְׁתַּפְּחִין, וְאֶזְלִין וְשִׁלְטִין בְּכָל אֵינוֹן אָמוּרִין (דף טו ע"ב) וּפְדָרִין, וְכִלְהוּ מִתְּאָפְלִי, וּמְנַהוֹן אֶתְזֻנוֹן כָּל אֵינוֹן גְּרַדְיֵי נִימוּסִין, וְאֵינוֹן חוּלְקָא דִּילְהוֹן לְאִיתְזָנָא, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלְטוּן, וְלֹא יִתְקַרְבוּן לְגוֹ קוּדְשָׁא. וְיִתְפָּרֵשׁ בַּר נֶשׁ מַהֵהוּא סְטָרָא, וְיִתְדַבֵּק בְּרַעוּתָא עֵילְאָה, וּכְדִין שְׂבִיק לֵיהּ מְאָרִיָּה לְהֵהוּא בַּר נֶשׁ, וְכִהְנָא מְכַפֵּר עֲלֵיהּ, דְּכֵתִיב (ויקרא ד כו) וְכַפֵּר עָלָיו וְכַפֵּר עָלָיו הַפֶּהן מִחֻטְאָתוֹ.

פְּרֻשְׁתָּ אַחֲרֵי

מִדְרַשׁ הַנְּעֻלָּם

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעָתָא דְאַתְבְּרִיאוּ אֶתְלַבְּשׁוּ בְּדִיוֹקָנָא קְדִישָׁא עֵילְאָה דְנַהוּרָא, בְּגַנְתָּא דְעֵדָן דְלְעִילָא. וּבְדִיוֹקָנָא קְדִישָׁא אַחֲרָא, בְּגַנְתָּא דְעֵדָן דְלְתַתָּא. וְיַהֲבוּן לוֹן אַחֲסַנְתָּא עֵילְאָה. וְיַהֲבוּן לְהוֹן חוּלְקָא עֵילְאָה. וּבִתֵּר דִּיהֲבִין לְהוֹן דָּא, אָמַר לְהוֹן מִלְּאָכָא, אֶתָּא זִימְנָא דְתִיפְקוּ, דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אָמַר דִּי תִפְקוּן מִכָּאָן.

תְּנוּהוּ, וְאָמְרוּ לָאָן. אָמְרוּ לוֹן תְּרִין מִלְּאָכִין, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אָמַר (בראשית יב א) לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ וּמִמּוֹלְדֶתְךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ. מֵאַרְצֶךָ: דָּא גַנְתָּא דְעֵדָן דְלְתַתָּא. וּמִבֵּית אָבִיךָ: דָּא גַנְתָּא דְעֵדָן דְלְעִילָא. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ: דָּא אַרְעָא חֲשׂוּכָא וּשְׁפֵלָה. וְאַחֲזִיאוּ לֵיהּ כָּל גַּנְתָּא דְעֵדָן. וְאַחֲזִיאוּ לֵיהּ הַיְכָלִין וּבֵיתִין, מְדוּרִין עֵילְאִין וְכַמָּה הַיְכָלִין דְכְּסִיפִין, וְכַמָּה בֵיתִין, וְכַמָּה מְדוּרִין, וְכַמָּה דְרָגִין, וְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק שֵׁישׁ

אמר: מה ההיכלות הללו? אמרו לו שני המלאכים: ארבעים ושנים היכלות הם מרקמים מכמה גונים נאים, וכל אדם שקורא קריאת שמע שם של ארבעים ושנים שמות פראוי, יירש אותם. העלו אותו לשבעים מדרגות, ובהן שבעים ושנים חלונות, ומרקמים בכמה גונים. אמר, למי אלו? אמרו לו, כל איש שקורא קריאת שמע שם של שבעים ושפים תבות כמו שצריך, יירש את זה.

הבנינו אותו הלאה, והראו לו חמשים מדורים אחרים, מרקמים בכמה גונים. אמר, למי אלו? אמרו לו, לכל אדם שקורא קריאת שמע שם של חמשים תבות כמו שצריך, יירש את זה. הבנינו אותו הלאה, הראה לו שבעים ושנים מדורים אחרים מרקמים בכמה גונים. אמר: למי הם? אמר לו: לכל אדם שקורא קריאת שמע שם של שבעים ושפים תבות שיש בפרשה הרביעית.

אמר להם: וכמה אני ארויח זה? אמרו לו: (בראשית א) בעצבון תאכלנה. אמר להם: ומהו העצבון? אמרו לו: נעשה ונשמע. עשיה - במעשים טובים, ושמיעה - בתורה.

הוציאו אותו מגן עדן, והלכו עמו לגיהנם, ועמוד הענן ללכת עמו ביום על ראשו, ועמוד האש ללכת עמו בלילה. אמרו לו: בא תראה, המקום הזה הוא חשוף ביום ובלילה. הראו לו את כל מדורי הגיהנם, והראו לו את להט החרב המתהפכת, והראו לו (ישעיהו א) הפלבים עזי נפש לא ידעו שבעה.

אמר להם: מי הם? אמרו לו: אותם ארבעים ושנים היכלות

אמר מה אינון היכלין, אמרו ליה תריין מלאכין, ארבעין ותריין היכלין אינון מרקמן מכמה גוונים נאים, וכל אינש דקרי קרית שמע שמא דארבעין ותריין שמיהן פדקא יאות, יירת לון. עאלו ליה לשבעין דרגין, ובהון שבעין ותריין חלונות, ומרקמן בכמה גוונים. אמר למאן אינון. אמרו ליה, כל אינש דקרי קרית שמע שמא דשבעין ותריין תיבין פדקא יאות, יירת דא.

עאלו ליה להלן, ואחזו ליה חמשים מדורין אחרנין, מרקמן בכמה גוונים. אמר למאן אינון. אמרי ליה, לכל בר נש דקרי קרית שמע שמא דחמשים תיבין פדקא יאות, יירת דא.

עאלו ליה להלן, אחזי ליה שבעין ותריין מדורין אחרנין מרקמן בכמה גוונים. אמר למאן אינון, אמר ליה, לכל בר נש דקרי קרית שמע שמא דשבעין ותריין תיבין דאית בפרשתא רביעאה.

אמר להון, ובמה אנא ארווח דא. אמרו ליה, (שם ג יז) בעצבון תאכלנה. אמר להון ומהו העצבון. אמרו ליה נעשה ונשמע. עשייה, בעובדין טבין. ושמיעה, באורייתא.

אפיקו ליה מגנתא דעדן, ואזלו עמיה לגיהנם, ועמודא דעננא למהך בהו ביממא על רישיה, ועמודא דאשתא למיהך בהו בליליא. אמרו ליה, תא חזי, אתרא דא איהו חשוכא ביממא ובליליא. אחזיאו ליה כל מדורין דגיהנם ואחזיאו ליה להט החרב המתהפכת. ואחזיאו ליה (ישעיהו נו יא) הפלבים עזי נפש לא ידעו שבעה.

אמר לון, מאן אינון. אמרו ליה, אינון ארבעין ותריין היכלין חשוכין. וכמה גוברין

חשוכים. וכמה גברים עם שלשלאות בצוארם, ואסורים מידיהם ומרגליהם, והם צוחים ואומרים: וי לנו שהלכנו בהבלי העולם, ולא הלכנו לבתי כנסיות, ולא קרינו השם של ארבעים ושנים שמות, שלא למדנו אותו. או לנו, או לנפשנו! ובעל האסורים ממנה עליהם.

הכניסו אותו הלאה, הראו לו שבעים ושנים חלונות חשוכים, ובהם היו מכניסים השלשלאות מצוארם. הכניסו אותו להלן, והראו לו חמשים שערים, וכלם נקבים. ורגלי הרשעים היו מכניסים באותם הנקבים, והם צוחים ואומרים: או לרגלינו שהלכנו בהבלי העולם, ולא הלכנו לבית הכנסת, ולא למדנו השם של חמשים תבות מקריאת שמע!

הכניסו אותו הלאה, שבעים ושנים מדורים, וידיהם אסורים בנקבים מן המזוזות שמן הבית, והם אומרים: וי לנו, וי לדינו, שלא קשרו תפלין (בראש) וכד! הכניסו אותו הלאה, והראו לו את כל מדורי הגיהנם. אמרו: כל אדם של העולם יפנס למקום הזה, ואפלו מי שהוא חפשי. זהו שפתוב (איוב ב) קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדניו, ואין חפשי אלא כל איש שמכיר את שם הקדוש ברוך הוא פראוי. זהו שפתוב (תהלים צא) אשגבהו פי ידע שמי יקראני ואענהו.

בא וראה, כל איש שעושה מעשים טובים, שהם מצוות עשה - כל מצוה ומצוה שיעשה, מתעלה למעלה, ועומדת לפני הקדוש ברוך הוא ואומרת: אני מפלוני שעשה אותי, ונתן לי של הגיהנם שנקרא לילה, שהוא במקום הנה.

בשלשלין בצואריהו, ואסורין מן ידיהו ומן רגליהו, ואינון צוחין ואמרין ווי ווי. ווי לנא דאזילנא בהבלי עלמא, ולא אזילנא לבתי כנסיות, ולא קרינא שמא דארבעין ותרין שממן, דלא אוליפנא ליה. ווי לנא, ווי לנפשנא, ובעל האסורין ממונה עליהם.

עאלו ליה להלן, אחזיאו ליה שבעין ותרין חלונין חשוכין, ובהון הוו עאלין השלשלאין מן צואריהו. עאלו ליה להלן, ואחזיאו ליה חמשים שערין, וכלהו נוקבין, ורגליהו מן חייביא הוו עאלין באינון נוקבין, ואינון צוחין ואמרין, ווי לרגלנא דאזילו בהבלי העולם, ולא אזילנא לבית הכנסת. ולא למדנא שמא דחמשים תיבין מן קריאת שמע. עאלו ליה להלן, אחזיאו ליה שבעין ותרין וידיהו אסירין בנוקבין מן מזוזיין דמן ביתא, ואינון אמרין ווי לנא, ווי לידנא, דלא אקשרו תפלין (ברישא) ובידנא.

עאלו ליה להלן, ואחזיאו ליה כל מדורין דגיהנם, אמרו, כל בר נש דעלמא, ייעול באתרא דין. ואפילו מאן דאיהו חפשי. הדא הוא דכתיב, (איוב ג יט) קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדניו, ולית חפשי אלא כל גבר דיידע שמא דקודשא בריך הוא פדקא יאות. הדא הוא דכתיב, (תהלים צא יד) אשגבהו פי ידע שמי יקראני ואענהו.

תא חזי, כל גברא דעביד עובדין טבין, דאינון מצות עשה. כל מצוה ומצוה דייעביד, אסתלק לעילא, וקיימא קמי קודשא בריך הוא, ואמר אנא מפלנניא דעבד לי, ויהב ליה קודשא בריך הוא מלאך אחד, דיעזריניה באתר חשוכא דגיהנם דאתקרי ליליא דאיהו באתרא הדין.

הקדוש ברוך הוא מלאך אחד שיעזר אותו במקום החשוף במקום הנה.